

T. ar Garrek : Kergrist-Moelou 1862 – Montroulez 1939.

Alan al Louarn

Bet embannet e 1903

Pez-c'hoari

en eun rvest ha nao Bennad

Gand T. Ar Garrek

Bet embannet e 1903.

Modernnaet eo bet an doare-skriva

C'hoarierien

Alan, Breizad yaouank

Gwenvar, Kont meur

Even, Kont meur

Dirlawen, mab Gwenvar

Fawtra, mab Gwenvar

Kraban, mestr soudarded Gwenvar

Hilligern, telenner

Eur houër

Eur manah

Pevar brezelour.

X^{ved} kantved

Alan al louarn

Arvest hepken

(Hag en em dremen penn-da-benn en ti-meur Gwenvar)

Kenta pennad

Gwenvar, Even (*azezet o-daou war skabellou-koad*).

Gwenvar

(E benn gantañ etre e zaouarn)

Pell zo, kenderv Even, 'oa din bezañ maro :
N'am-ije ket gwelet amzeriou ken garo.

Even

Gwir eo, 'mañ an Arvor dindan ar blanedenn,
Gwenvar ; amañ 'tered da garga o bouedenn
Kement lankon a-bell, kement ki divroad,
Kement sparfell euzuz a vev dre zuna gwad.
Ni 'zo bet a-viskoaz debret gand tud all :
Da genta 'n em lakaas bleizi Rom da yudal
En-dro d'on eürusted, pa oam en enez Vreiz ;
Goude, gwasket on bro gand ar Zaozon direiz,
En-zell 'vijem didrouz 'n em dennjom amañ tre ;
Setu neuze 'teuas ar Gall dem adarre.
Ha, mar vije ket bet Nomenoiou eur gwaz,
E oa pleget on chouk ganem dindannañ c'hoaz.
'Kreiz ma soñjem e oa deut da vad on mennoz,
E kouez war on gorre laeron an hanternoz,
An dud ar vuia kriz 've gwelet o vale,
N'espernont gwreg na plah, tud-koz na bugale.

Gwenvar

Tost d'am zi-meur o-deus stignet o zinellou,
Ha bemdez, tu pe du, 'klever deuz o helou :
Laeroñsi, dir ha gwad, muntrez ha tangwall.
Derhel 'rankom atao gedourien da zivall
'Dreg ar hleuniou uhel 'zo oh ober tro va forz.
Aliez, 'kreiz an noz, o kleved gopal forz,
E savom, nehet-braz hag hanter dihunet,
Da zivenn an ti-meur 'eneb an Normaned ;
Hag anez 'mañ kelhiet ar hleuniou gand dour don,
Anez d'am zud feal, ken douget evidon,
'Tije kavet amañ, va henderv paour Even,
Nemed ludu va zi, mesket gand eskern gwenn.

Even

Bremañ, dre hras Doue, 'hallin mervel ganit,
Nemed kaoud a rafe Breiz an tu da hounid,
'N eur gas diwar he zro ar pennou blouh daonet.

Gwenvar

Breiz 'devo re d'ober, Even : an Normaned
A zo, deuz a glevan, pemp mil bennag aze ;
Ni, biken ne zavfem hanter deuz an dra-ze.

Even

N'eus forz, pa vo sonet ar horn-boud a vrezel,
E tispako gwazed a bep korn Breiz-Izel.
Gwelet am-eus zoken, 'vid an noz tremenet,
Ar meneziou nesa gand tan sklêrijennet,
Hag am-eus lavaret kerkent, laouen va hreiz :
« Hebdale 'vo klevet nevezenti vad en Breiz ! »

Gwenvar

Petra ? an tan brezel az-teus gwelet, Even ?

Even

Ya : menez an Duizg ha menez ar Peulven
'Zo bet warne beb eil daou dan euz ar haerra.

Gwenvar

Doue, ra vo meulet ! Dirlawen ha Fawtra,
Va mibien, eet da glask brezelourien tro-dro,
O-deus labouret mad o-daou evid o bro,
Souezet on, ervad, goude 'maom tre dindan,
War menez ar Peulven 'meum ket gwelet a dan.

Even

Geo, Gwenvar, tu kuz-heol ne oa ket entanet
Evid kuza, moarvad, dimeuz an Normaned.

Gwenvar

Setu deut va halon, kenderv, muioh seder,
O soñjal o-deus greet va mibien o dever.
Mez piou a deu aze ?

Eil pennad

Gwenvar, Even, Kraban, eur Houër

(Kraban a zegas ar houër, gwad ha labez oll, freget e zillad, diskablell, dierhen).

Kraban

Demad deoh, aotrounez !

Gwenvar

Nag a-nevez, Kraban ?

Kraban

Sed amañ 'r wirionez :

Ranket 'meum digeri an nor-dal d'an den-mañ :
Anez, e oa paket gand nao pe deg Norman,
O redeg war e lerh evel chas kounnaret.

Gwenvar

Eet int kuit ?

Kraban

N'int ket oll : unan 'meum diskaret,

Diwar gorre ar hleun, eur pezh mên war e gein,
Hag e-neus hañ friket evel eun aval brein.

Gwenvar

Ha te, va mignon paour, pesort az-tevoa greet,
Pa deuent war da lerh ken c'hoanteg all d'ar red ?

Ar houër

Tud ken garo, kont meur, n'hoh-eus gwelet biskoaz ;
Devet va zi, lakaet ahanon war an noaz,
Lahet gante va gwreg ha va bugaligou,
'Doa c'hoant ober ivez tan gand va relegou,
Hogen, tapet am-oa krog em fenn-baz dero,
Taolet war an dachenn tri pe pevar maro :
'Vijent deut oll ganin, daoust d'an dir hag houarn,
Kement ma oa kresket va nerz dre ar gounnar
O weled korvou va zud ledet war an douar.
Draillet am-ije c'hoaz daou pe dri gand va dent ;
Mez soñj a deuas din ne oa ket hir an hent
Daz ond beteg amañ da houlenn degemer,
'Leh chom en o galloud evel eur hemener,
Kaer o-deus bet redeg gand mall war va roudou,
Netra 'deus gounezet 'med va zok, va boutou,
Hag eun tammig krohenn bennag diwar va fenn.

Gwenvar

Te 'zo, deuz a welan, eur gwaz d'en em zivenn.
Chom ganem : amañ 'vi armet ha kempennet.

Hag hebdale 'paefom da hle¹ d'an Normaned.

Ar houër

Ho trugarez, Gwenvar ; setu pezh a glasken :
'N eur derri pennou blouh, e vevin² va anken.
(*Ar Houër, ha Kraban ah a er-mêz, eur Manah a zeu kerKent*)

Trede pennad

Gwenvar, Even, ar Manah ha Kraban goude

Ar Manah

(*Berr war e horre³*)

On Zalver d'ho miroud, an eil hag egile.

Gwenvar

Ha c'hwi, va zad ! gwall-bres 'h-eus lakaet da vale ?
Gand poultrenn ha c'hwezenn eo labezhet ho tal.

Ar Manah

O ! mar gallfe, kont-meur, doned du-mañ raktal
Eun ugent pe dregont dimeuz ho soudarded,
'Vefe torfejou braz ha gwalleuriou harzet :
Bremazon, 'kreiz ma oa ar veneh o pedi,
'Tegouezas er chapel eur bagad divroidi.
Pennou du ha spontuz, moueziou spontusoh c'hoaz,
En o daouarn ruz-gwad peziou klezeier noaz :
Pa 'm-eus gwelet e stagent ar re all gand kerden,
Me 'oa o son ar hlaoh, 'zo deut 'n eur redadenn,
Evid goulenn sikour 'eneb al lankoned,
E vez greet deuzoute, 'gav din, an Normaned.

Kraban

(*oh erruoud a-daol*)

An tan, aotrounez kêz, an tan er manati.

Ar Manah

(*O taoulina*)

Va Doue, deuz ho torn ni 'rank atao senti,
Forz pe wall pe eurvad a daol war on gorre :
Na lezit ket, 'velkent, da drehi war o re
An dud fall dislonket gand an diaoul er vro-mañ.

Gwenvar

N'hallom ober netra, va zad, evid bremañ
'Med riskla en aner buhez brezelourien ;
Hebdale 'teuio dem kelou gand va mibien.
(*Ar Manah a zav, hag a chom kroazet e zivreh*).

¹ da hle : da zle.

² e vevin : e vezevellin

³ Berr war e horre : gwasket en em gav.

Even

Setu amañ, plomm a-awlh, an dud yaouank distro.
(*Kraban a ya kuit*).

Pevare pennad

Gwenvar, Even, ar Manah, Alan, Dirlawen, Fawtra

(Dirlawen ha Fawtra a bok d'o zad, a stard dorn da Even, hag a zalud ar Manah ; Alan a zalud, hag a chom en-kichenn an nor).

Dirlawen

Demad deoh, va zad ker : dispar eo bet on tro.

Fawtra

Greet o-deus an Normaned meur a daol divalo,
Mez eun tammig amzer, ha ni o ingalo.
(Kregi a ra en dorn Alan da zegas anezañ dirag e dad).
Sellit amañ, va zad, setu amañ an den
'N-eus lakaet paotred Vreiz da zevel 'n eur vandenn :
Rag ni na meum greet ken nemed c'hweza an tan
Evid gervel an dud 'oa gounezet gantañ.
Eur gwaz euz an dibab 'zo dirazoh, va zad.

Alan

(en eur zaludi)

Pez am-eus greet, kont meur, e raje pep Breizad
O weled on bro gaer gwasket gand laeron-vor.

Gwenvar

(en eur starda dorn Alan)

Te 'zo paotr kaloneg, te 'zegas din eñvor
Ouz eun den 'm-oa klevet gwechall diwar e benn,
Ne ouie 'med tri dra : karoud, sevel, divenn
An Arvor benniget - Pell 'zo braz eo maro :
Mez e ano, miret gand pep telenn er vro,
A lugern divarvel dreist an oll anoioù.

Alan

Ar Breizad-se, kont meur, a oa Nomenoioù.
Brasa roue 'zo bet hag a vo da viken :
Ar pezh e-nevoa greet 'n'oufe den ober ken :
Hogen, dre nerz e skwer chomet beo en on hreiz,
Ni a dreho 'veltañ pe a varvo 'vid Breiz !

Gwenvar

Pe ano 'reer ouzit, paotr yaouank birvidig ?

Alan

Alan, eun ano paour.

Gwenvar

Dond a ray pinvidig.
Ped brezelour hoh-eus kavet 'trezoh ho-tri ?

Alan

Eur pemzeg-kant bennag ; re nebeud 'vid terri
Ar chadenn ken pounner stardet war Vreiz-Izel.
Mez gwelet sur eo bet an daou dan a vrezel
Gand forz tud euz a-bell, ar re⁴ a zegouezo
Dindan daou pe dri deiz 'kichenn ar menezio',
Hag eno meum lezet tud 'vid o diarbenn.

Even

Diskouez a rit, Alan, 'bezañ eur paotr a benn.
Ha peleh 'h-eus kuza ho soudarded ?

Alan

En daou dammig strollad e oant ganem bodet :
Unan, etre daouarn Fawtra ha Dirlawen.
En em zalh en tu-mañ da venez ar Peulven,
Koachet gand lann uhel ha gand koajeier don :
Me 'zo deut va-hini 'tre da goad ar Gudon.
'Vel-se, an Normaned, kousket aze d'an traoñ,
A vo stardet, 'vel 'tre daou benn eun torrer-kraoñ,
Kerkent 'vefom-ni prest d'astenn on hrabanou.

Ar Manah

Ha plijo gand Doue selaou on fedennou.
Ha rei deoh, tud yaouank, nerz a-walh da drehi !

⁴ ar re : "pere" er skrid orin.

Pemped pennad

**Gwenvar, Even, Ar Manah, Alan, Dirlawen, Fawtra,
Kraban, ha goude Hilligern.**

Kraban

Ar barz koz Hilligern, 'fell dezañ ganeoh-c'hwi,
Kont meur, komz hebdale diwar-benn traou kuzet.
(*Ha kuit*).

Hilligern

(*en eur antreal*)

Demad deoh, aotrounez ! Med ho ped, va lezet⁵
Da zisplega dioustu pezh 'zo em diabarz :
'Mañ silvidigez Vreiz etre daouarn ar Barz !

Gwenvar

Komz dizoan, Hilligern : nan eus den ebed⁶ re.

Hilligern

Eur bagad Normaned 'zo deut 'vid ar beure.
Pa oan er gêr o son telenn war va hador,
Da stlapa 'kreiz an ti koz koadaj brein va dor,
Unan 'lavaras din, 'n eur seurt brezoneg fall :
« Daoust ha te 'ouezfe son gand honnez 'vid dañsal ? »
« En-pad hanter-kant vloaz 'm-eus warni heb ehan,
Emezon-me, c'hoariet an dañs kouez⁷ hag ar han ;
'Vidon da vezañ koz, n'on fallaet tamm ebed. »
« Mad, 'mezañ, deus emberr, gand soniou dibabet,
D'ober dem-ni dañsal evid eun eured kran ;
'T-evo ken nemed goul', oh erruoud er hlann⁸,
Kaozeal gand Brodur, mestr braz ar hedourien.
Mar deuez, e vo dit roet forz gwenneien :
Mar deuez ket, warhoaz 'vo devet da goz ti !
« Pehini eo an eured-se, 'vo da zon eviti ? »
'Houlennis digantañ, o soñjal e ree goap ;
« On roue, emezañ, 'h a d'eureuji e vab
Gand merh koant Thorgaldin, on gwella brezelour ;
Hag a zo laret din⁹ klask eun telenner flour,
Priz pe briz, evid son da zañsal 'pad an noz.
Dond a ri pe ne ri ket ? ». « Mond a rin, mez penaoz
E hallin-me bale diriskl bete du-ze ? »
« Sell ! kemer war da viz ar walennig ruz-se :
Gand honnez te vo sakr da bep soudard norman.
Neuze, 'tre va daouarn 'lakaas ar walenn-mañ.
(*Hag e tiskouez 'nezi war e viz*).

Ha dioustu 'h ajont kuit dre zindan ar hoad don.

⁵ lezet : va lezit (evid ar rim ; tregerieg).

⁶ nan eus den ebed : teregrieg : n'ez eus den ebed.

⁷ an dañs kouez : ? Marteze "an dañs gouez".

⁸ er hlann : ? Er hamp, hervez an droidigez e galleg.

⁹ Hag a zo laret din : tregerieg : Hag ez eus laret din

Gwentar

Daoust ha te 'gredfe mond da hoari ha da zon
Evid tud villiget na zegasont er vro
Nemed tan ha glahar, muntrez ha dareo' ?
'Teus ket aon e lammfe ganit kerden santel
An delenn 'deus sonet keid all 'vid Breiz-Izel.
Hag e fell dit plega fenoz da dreitouri ?

Hilligern

(en eur zevel e delenn d'an neh).

Selaouit mad, Gwenvar : biksoaz son na c'hoari
'Deus greet an delenn-mañ ken talvouduz da Vreiz
'Vel ar zon a lammo hebdale deuz he hreiz.
Mar bez tud da zenti ouz he gourhemennou.
Gouzoud a ran a zo¹⁰ tro-ar-dro bandennou
Kadourien o hedal, armou 'leiz o daouarn,
Ar gwella koulz d'implij an dir hag an houarn :
Gouzoud a ran ema dirazon ar vistri
'Deus lakaet beteg-henn kalonou da vervi.
Hga a lako divreh da skei pa 'devo c'hoant.
Mad ! pa vo peb Norman gand eun dañserez koant,
Leun e gov a aour-mel, e benn a blijadur,
Ankounahet 'vid eun nozvez e dorfejou hudur,
Pa vont oll ar muia kaozeüz ha faro,
Mar kerit, me 'zono warne son ar maro !

Alan

(en eur starda dorn Hilligern)

Da zorn amañ, Barz koz : te 'zo eur gwir Breizad !

Dirlawen

Re abred e oa deoh hen dianzav, va zad :
Setu kavet gantañ ar pezh a glaskem oll,
An êzeta doare da gas da vad on taol.

Gwenvar

Stad vraz a zo ennon, bremañ pa 'h eo aned¹¹
N'halle ket Hilligern trei gand an Normaned ;
Ha kaoud 'ra din zo¹² leh da zenti penn-da-benn
Deuz ar zon a verko fenoz war e delenn.

Alan

(da Hilligern)

Mar kerez, te 'zono kan-bale Breiz-Izel,
Pa vo poent deom-ni taol on youhadenn vrezel.

Hilligern

Ober 'rin. Ha bremañ, d'ar hlann¹³ hep koll amzer :
N'eo ket mad e ouezfent petar 'zoñj o zoner.

¹⁰ a zo : ez eus

¹¹ aned : anad (evid ar rim).

¹² zo : ez eus.

¹³ d'ar hlann : d'ar hamp.

(Starda 'ra daouarn ar re all, ar re 'lavar en eur vouez)

Kenavo, Hilligern, Doue da gennerza !

(Hilligern a 'h a kuit).

C'hwehved pennad

Gwenvar, Even, ar Manah, Alan, Dirlawen, Fawtra.

Gwenvar

Pegen hir e kavin chom er gêr da ruza.
En-pad ma vefoh-c'hwi, tud yaouank, en argad ?
te 'zoñj ivez, kenderv, mond d'ober eur hrogad ?

Even

Mond a rin, a-dra-zur, da rei va zaolig skoaz :
N'on ken, dre hras Doue, nemed tri-ugent vloaz,
Ha meur a bagan mezo a deuo c'hoaz gani¹⁴.

Ar Manah

Ni a chomo, kont meur, asamblez d'unani
On gwella pedennou 'vid ho konidigez.

Alan

C'hwi, kont Even, a vo, dre ho kouiziegez,
Ar barreka da gas ahanom d'ar viktor ;
Sturiit eta, me ho ped, strolladig an Arvor,
Va mignoned ha me 'zo yaouankig on-tri
Evid ober dioustu renerien ha mistri.
Me n'am-eus evid c'hoaz greet a vrezel nemeur
Nemed d'al loened gouez dre goajeier Breiz-Veur ;
Fur e ve din eta tremen ar stur d'eun den
E-neus bet aliez brezelourien da ren.

Fawtra

Ya, va eontr, deoh hepken eo dleet an enor
Da gas d'ar stourmad soudarded an Arvor.

Even

Ra viro pep hini ar stur a zo gantañ !
Greet hoh-esu, tud yaouank, beteg-henn pep startañ :
Degas micherourien e-harz troad al labour¹⁵.
Bremañ, n'eus ken 'med skei war benn an enebour,
Hag eno pep hini 'raio dezu e wellañ.
C'hwi 'zo eur mestr, Alan, hervez pezh a welan,
Da houzoud dre beleh ha pegoulz da vale ;
'Leh va daou niz, nevez deut 'mêz a vugale¹⁶,
'Zo c'hoaz war meur a damm dinerz ha diskiant :
Kasit ho strolladig eta, 'vel ma 'po c'hoant,
Ni gand an hini all 'hoario on faotred¹⁷.

Alan

Senti 'rankan ouzoh, kont Even, hed-ha-hed,
Pa chom nebeud amzer dirakom da hed.

¹⁴ gani' : ganin (evid ar rim).

¹⁵ e-harz troad al labour : galleg "à pied d'œuvre".

¹⁶ nevez deut 'mêz a vugale : n'int ket bugale ken.

¹⁷ Ni gand an hini all 'hoario on faotred : gand an hini all e raim deuz or gwellañ.

(Kleved a reer son ha kaniri er pellder).

'Glevit ket ? Setu krog ar bleizi da yudal :
N'om ket bet faziet gand an telenner koz.
Poent eo deom modn bremañ, a-raog ma vo serr-noz,
Pep hini gand e hent, da glask e zoudarded.
C'hwi hag ho re a ray an dro d'ar ganfarded
Dre du an hanternoz hag ar huz-heol hepken ;
Ni 'vo en daou du all o kelhia 'r varrikenn¹⁸,
Ha pa zono ar Barz kan-bale paotred Vreiz,
'Vo greet eur stard warni ken a strako he hreiz¹⁹.

Dirlawen

Mad-tre ! ne 'h a dioustu war-dro on zud, Alan,
Ha 'benn eur pennadig 'vefom oll 'tal ar hlann.

Gwenvar

Kasit ivez ganeoh kement 'zo er hastell
Gouestl da zougen armou 'vid harpa Breiz-Izel :
Amañ n'eus tamm ezomm fenoz a houderien²⁰ ;
Norman ebed ne vo e benn gand va dour yen !²¹

Even

Dond a rafont ganeom, kenderv, ha c'hoaz 'vo poan
O tegas kemend-all a bennou blouh d'o hoan²².

Fawtra

Kenavo 'ta, va zad : roit deom ho pennoz,
'Vid ma vo dre on dorn dizammet Breiz fenoz !

Gwenvar

(En eur bokad d'e zaou vab, d'Alan ha d'Even)

Kenavo ho-pevar ! grit ervad ho tever,
Ha Doue 'vo, me 'gred, truezuz 'n on heñver.
(En eur drei war-zu ar Manah)

C'hwi, va zad, hag a zo servijer braz an Neñv
Prizit, m'ho ped, gervel gras an Aotrou warne !
(Daoulina 'reont dirag ar Manah)

Ar Manah

(Savet e zivreh gantañ a-zioh o fennou)

Ra blijo da Zoue, mestr ar honidigez,
Bezañ fenoz a-du gand Arvor, on bro gêz !
Ha c'hwi, tud a wad glan 'vid ho pro kinniget,
Baleit d'ar viktor, baleit benniget !
(O-fevar ez eont kuit).

¹⁸ o kelhia 'r varrikenn : al leh bet kelhiet.

¹⁹ he hreiz : he hreiz d'ar "varrikenn".

²⁰ a houderien : a dud na reont netra.

²¹ Norman ebed ne vo e benn gand va dour yen ! : ?

²² O tegas kemend-all a bennou blouh d'o hoan : lakaad anezo da blega.

Seizved pennad

Gwenvar, Ar Manah

(An delenn a glever a-bell o c'hoari soniou dañs).

Gwenvar

Ya, dañsit, lankoned, renit ho chabadao,
Bremazon war ho ler, Breiziz a raio dao !

Ar Manah

Prestig, gand on faotred paket er rouejou,
E rentfont da Zoue kont euz o fehejou.
(Hag e taoulin da bedi)

Gwenvar

(o tond war doull an nor da zelled)

Setu bremañ, c'hwezet gante tan ha goulou,
'Vez gwelet skeudou braz o lammed 'vel diaoulou :
Hag Hilligern a zalh, war vuhannaad bepred,
Da zon 'vel pa vije e delenn fuloret.
Sell ! petra 'zo nevez, ma chom krenn en e za' ?
Deut e oa marteze e alan da skuiza.
*(Neuze, a-daol, gand eun nerz dispar, an delenn a zon, kuit a gan,
notennou "Bale Breiz" : Gwenvar, tennet e dok gantañ, a
gendalh) :*
Kleved a rit, va zad ? Bale Breiz ! Bale Breiz !

Ar Manah

(En eur zevel evid dond ivez da doull an nor)
Ya ! dre al lavenez 'trid va halon em hreiz !

Gwenvar

O ! gand ar bloaveziou, perag on chadennet ?

Ar Manah

Perag 'mañ ouzon-me ar brezel divennet ?
*(Echu ar zon, e krog a-nevez, hag e sav, unanet gantañ, moueziou
euz a bep korn an teatr, a-ziavêz, ar re²³ a gan :*

Kan-bale Breiz

Sav, Breiz-Izel, d'an neh da vannielou,
Ruziet gand gwad on hendadou !
Stagom d'on gouriz ar hlezeier hir,
Rag 'vo on divreh 'vel an dir !
Lavarom oll, euz a-bouez on fenn :
Breiz da virviken ! Breiz da virviken !
(Eur youhadenn vraz en eur echui).

*(Kerkent e klever gramadennou skrijuz, trouz pounner an
armou o skei hag an dud en emgann : eur wech an amzer eru
youhadenn ; an delenn a zo ato "Bale Breiz").*

²³ ar re : "pere" er skrid orin.

Gwenvar

(En eur hopal)

Beh 'ta, paotred Arvor, beh d'ar pennoù touzet !
Dizammit on douar deuz ar sort marmouzed !

Ar Manah

Va Doue ! grit ma vo trehet an dud direiz,
Evid ma vano stard ar feiz kristen en Breiz !

Gwenvar

Al lañs 'zo gand Breiziz pa zalhont da youhal,
Ha pa hoari bepred ar Barz gwasa ma hall ;
Me 'gred, e-touez on re 'tle bezañ 'n em dennet ;
Anez, gand ar re all 'oa pell 'zo dibennet.

Ar Manah

Sellit !ne gav ket deoh, Gwenvar, e sav dreiste
'Vel fulennou tangwall, amañ, tu ar hreiste' ?
(Gwasaad a ra ar harmadeg hag a youhadennou).

Gwenvar

(gand stad)

Eo 'vad ! Setu an tan krog en o zinellou !
Dao deze bepred, Breiziz, dre greiz o bouzellou,
Ken a lammont en tan o-unan da zeski ?
A ! laeron, muntreien, bremañ 'h it da zeski
Mar n'ez eus dre on bro nemed poltroned !
Kenta gwech, c'hwi 'po soñj euz dir ar Vretoned.
(Nebeutaad a ra ar garmou, ha kreski ar youhadennou).

Ar Manah

Tostaad a ra, moarvad, diwez ar stourmadeg :
Bremañ ne glever ken nemeur a harmadeg.

Gwenvar

Hogen, war gresk e sav bepred mouez an Arvor,
O son hag o youhal, hag o kana viktor :
Kredi 'ran eo bet mad an tarou gand on faotred.
(Tevel 'ra pep trouz).

Ar Manah

Me 'zoñj ivez emañ an divroidi moustret,
Ha bremañ koulskoude eo deut a-grenn d'ehan
An trouz, ar youhadenn, an delenn hag ar han.

Gwenvar

Daoust petra 'zo kirieg da gemend a zioulder ?
A ! dioustu 'vo klevet : erru eo va henderv.

Eizved pennad

Gwenvar, ar Manah, Even

(Dond a reont o-zri da greiz al leur-deatr).

Gwenvar

Penaoz 'mañ 'r bed, Even ?

Even

Breiz-Izel a zo treh ;
Deuz an tu-ze, kenderv, 'halez bezañ dineh.

Gwenvar

(nehet)

Eun dar bennag a zo erru gand va mibien ?

Even

Ya, gand unan aneze, ar paour-kêz Dirlawen,
A zo bet gwall dizet war diweza an argad.

Gwenvar

Daoust hag-eñ 've maro, eur paotr ken kreñv, ken
mad ?

Even

Emañ o tond aze, beo hag anaouedeg c'hoaz ;
Hogen, poan e-nevo o vond a bell, siwaz.

Gwenvar

O weled Breiz dishual 'oa re a stad ennon :
Eviti 'h an da goll glanna gwad va halon.

Naved pennad

Gwenvar, ar Manah, Even, Dirlawen (*douget gand pevar brezelour*). **Alan, Fawta, Kraban, Hilligern**

Dirlawen

(*Lakaet en eur gador gand e zougerien*).
(*Eul lienenn ruz-gwad stardet en-dro d'e greiz*).

Ne vez morse re ger silvidigez ar vro.
Va zad : eüruz ar re skoet gand ar maro
'Pad ma oant o tivenn douar sakr Breiz-Izel !
Me va-unan, kouezet war an dachenn vrezel
A rank a-greiz kalon trugarekaad Doue,
P'e-neus evid an Arvor kemeret va buhe'.

Gwenvar

Petra 'rin-me bremañ, hebdout, va mabig paour,
Petra 'dalvezo din va danvez ha va aour ?

Dirlawen

Eun enor braz ho-po, va zad : galloud lared
'Vo marvet evid Breiz ho mab muiañ-karet.

Gwenvar

Eun dra bennag, va faotr, 'rafe dit eun tamm vad ?

Dirlawen

Ya, daou dra 'houlenann evid mervel gand stad.
Touit din 'ta, va zad, pezh a-mo goulennet
A vo greet penn-da-benn dioustu 'vin tremenet.

Gwenvar

Toued a ran ober hed-ha-hed evidout
Kement a houlennez, gand ma vo em galloud.

Dirlawen

Da genta, pa welfoh serret va daoulagad,
E-leh chom da jali, da ouela, d'huanaad,
E lakfoh Hilligern da zevel evidon
'N eur zon war e delenn, eur han nerzuz ha don.

Gwenvar

Hag e vo greet, va faotr !

Hilligern

Sonet 'vo, Dirlawen !

Dirlawen

D'an eil, e vo kanet ivez eur ganaouenn
Evid renta homaj²⁴, meulodi hag enor

²⁴ homaj : galleg. gourhemennou.

D'Alanig al Louarn, roue nevez 'n Arvor.

Gwenvar

(en eur stoui e benn dirag Alan)

Petra 'glevan ? Roue oh bet anvet gante ?

Gwell eo se : c'hwi 'gavo doujañs ha karante'

Deuz kement kalon a zo 'barz va zi meur.

Fawtra

Ha, pa 'po ezomm gwad, me 'vo, koulz ha va breur,
Prest da skuill va hini war douar santel Breiz.

Alan

O ! nag a levez 'vefe hirie em hreiz,

E-mesk tud ken feal, ken stag ouz o mamm-vro.

Kaset ganeom ken ouesk an Norman diwar-dro,

Mar bije bet, siwaz ! ar paour-kêz Dirlawen...

Dirlawen

Bezit dineh, va roue : mervel a ran laouen,

Pa welan stur va bro lakaet 'tre ho taouarn :

Kenavo deoh oll ! eurvad d' Alanig al Louarn !

(Mervel a ra).

Gwenvar

(En eur bokad dezañ).

Kenavo, va faotrig, kenavo er bed all !

'Tevo ket, a gredan, hir amzer da hedal.

Fawtra

(en eur bokad ivez d'e vreur).

Kenavo, va breur kêz, da hortoz an deiz kaer

Ma hallin eveldout mervel 'vid an dever !

Alan

(En eur gregi en dorn dehou an hini maro).

Doue d'hen degemer 'touez ar wir Vretoned.

Ha da zerhel 'n on bro gêz ar sort soudarded !

Deus bremañ, Hilligern, deus da zével eur han

D'ar hadour kaloneg treemnet re vuan.

Hilligern

(en eur zond da greiz an teatr)

War don : Kaourantinig.

Koanta fleurenn a oa er vro

'Zo bet falhet gand ar maro :

Ar blanedenn a zo garo !

Mar 'nije bet eun tamm respet

An Ankou dall 'vid ar Gened,

Eun tamm truez mar 'nije bet ;

Ar paotr a vije pell bevet
Evid kerent ha mignoned,
Evid eurvad ar Vretoned.

Mez, pa ranke mond 'raog an oad,
Da vihanna 'kreiz an argad
Evid Arvor, 'skuillad e wad ;

Ha, war an dachenn a vrezel,
'Talhas da stourm bete mervel
Ouz enebourien Vreiz-Izel.

Seh da zaoulagad, tad faro :
Da vab 'zo marvet 'vid e vro ;
Tad Dirlawen, seh da zaero'.

Keit hag e soni-o telenno',
Barzed an Arvor a gano
E veulodi hag e ano.

Ha, pa vo kousket en e vez
Dindan eur bern bleuniou nevez
Kuntuillet diwar ar menez,

Evel eun heol e-kreiz e noz,
E paro 'uz dezañ bennoz
E genvroiz hag e dud koz !

Alan

Kanet brao, Hilligern ! soniou da delenn aour,
'Zo pignet en Neñvou bete va mignon paour :
Ouspenn-ze, bez' az-teus eur perz mad er viktor
Gounezet evid an noz gand paotred an Arvor :
Rag se, da hortoz kaoud gwelloh pae gand Doue,
Me 'halv 'hanout hirie telenner ar Roue.

Hilligern

'Vid ho trugarekaad, roue, 'vel zo dleet,
Me a houlenn bezañ gand an oll aotreet
Da zevel 'n hoh enor eur pennad kanaouenn.

Gwenvar

Gra dioustu, Hilligern, 'vid ma vo Dirlawen,
O klevet heul e hoant, sederraet er maro !

Fawtra

Kan eta ! rag kement kalon a zo er vro,
A drido gand ar stad pa vo brudet emberr,
Nag a draou 'n-eus gallet on mestr yaouank ober :
Treh gand pemzeg-kant war dremen pemp-mil den,

Hag o faka ken brao e-kreiz eun dommadenn²⁵
Ma lamment a bep tu dijuehoh²⁶ 'vid tud dall,
Hag e ruillent en tan da vervel 'n eur yudal.
N'eo tamm eston mar 'deus ar Vreiziz gand ar joa,
Echu ar stourm, sammet Alan war o diouskoa',
Hag anvet anezañ war an tomm roue Breiz,
Deuz ar sort rouanez na gaver ket a-leiz.

Hilligern

a gan

War don : Ar Finister.

Chas a bell bro a oa 'n em skignet
War douar Breiz a-vandennou,
Noaz o fenn evel gedon kignet,
O zeod ruz-gwad 'mêz o genou :
 O klask konikled
 N'o-doa ket gwelet,
Eur pez louarn barveg a oa dispaket.
 Moan e fri, lemm e skouarn,
 Alanig al Louarn.

Laza an dud, devi an tier,
Ober brezel d'an teñzoriou.
Drasta an ed 'barz ar parkeier,
Setu aze o labouriou :
 Poent eo deoh diwall,
 Chas ar broiou all,
Mintreerien, laeron ha c'hwezerien tangwall,
 Diwall a-raog dent houarn
 Alanig al Louarn.

Eun noz e oant, goude frikaoua²⁷,
O ren ebat ha c'hoari kaer,
E-kreiz ma lamment deuz o brava.
Al Louarn o havas er gêr ;
 Gwad 'n e grabanou.
 Tan 'n e henou.
Ar spont, ar spouren en e youhadennou,
 A grogas en o skouarn,
 Alanig al Loarn.

An noz-se 'oa klevet garmadeg
Deuz Menez-Bre bete Kerneo,
Greet 'oa eun draill hag eul lahadeg
Chas pennou-blouh, Normaned veo :
 Lodig 'oa tehet,
 Kal a oa devet.

²⁵ eun dommadenn : eun tantad.

²⁶ dijuehoh : penn-skañv.

²⁷ frikaoua : frikota.

Na war den pegement a gouezas brevet
Dindan javedou houarn
Alanig al Louarn.

Bet 'n-eus al Louarn digand Doue
Nerz ha galloud 'vid 'n em zivenn ;
War an oll loened emañ roue
Dre m'eo ken speredeg e benn
Rag se, 'leh anken,
Breiz n'anavezo ken
'Med levenez, peuh, eürusted da viken,
Pa 'deus lakaet d'he gouarn
Alanig al Louarn !

Alan

Da veli 'zo flour, barz koz, 'med emañ dizingal,
Re d'ar memez hini, re nebeud d'ar re all :
Rag pep Breizad e-neus greet e zever fenoz.
Deoh oll eta, tud kêz, meulodi ha bennoz.
Ha peuh Doue d'ar re 'zo marvet 'vid ar vro !
'Benn daou pe dri devez e rafom c'hoaz eun dro
War-zu kêr Sant-Brieg, 'vid ma vo an Arvor
Dizamet evid mad deus an oll laeron-vor.

Ar Manah

Meulet ra vo Doue, p'e-neus roet da Vreiz
Eur hounidigez kaer hag eur roue ken reiz !

Plouigno, d'ar 6 a viz Mae 1901.